

Politický dokument Európskej komisie - Na ceste k výskumnému a inovačnému plánu EÚ na podporu zamestnanosti

Európska komisia vydala nový politický dokument „[Towards an EU research and innovation agenda for the future of work – Collaborating for fair, decent and rewarding jobs in Europe](#)” - „Na ceste k výskumnému a inovačnému plánu EÚ na podporu budúcnosti zamestnanosti – spoluprácou k spravodlivému, dôstojnému a ohodnotenému zamestnaniu v Európe“.

Dokument obsahuje výstup rozsiahlej analýzy výskumných a inovačných projektov financovaných z EÚ, v rámci ktorej bolo identifikovaných 212 projektov *programu Horizont 2020* a 38 projektov *programu Horizont Európa* s vysokým významom pre budúcnosť zamestnanosti.

Analýza ponúka užitočné poznatky o tvorbe politík v súbore rôznych tematických oblastí, na ktoré tento dokument upozorňuje. Generálne riaditeľstvá Európskej komisie R&I (Výskum a inovácie) a EMPL (Zamestnanosť, sociálne záležitosti a začlenenie) spolupracujú na novej iniciatíve v rámci [European Research Area Policy Agenda](#) - Európskeho výskumného priestoru („ERA4FutureWork“), ktorá bude slúžiť ako pilotný projekt.

ERA4FutureWork bude spájať tvorcov politík, výskumných pracovníkov a ďalšie zainteresované strany s cieľom spoločne identifikovať nedostatky a budúce výskumné otázky pre **oblasť zamestnanosti**. Výstupy by mali byť uverejnené začiatkom roku 2024.

Budúcnosť práce je o zmene, zmene v tom, z čoho bude práca pozostávať, kto ju bude vykonávať, ako a kde sa bude vykonávať. Týka sa to všetkých, či už pracovníkov alebo zamestnávateľov, ktorí stále ťažšie chápajú prebiehajúce zmeny trhu práce a predvídať ich vplyv na ich kariéru, príjmy alebo pracovné podmienky.

Tento stručný prehľad politiky vrhá svetlo na niektoré zo súčasných výziev, ktoré spôsobujú zmeny na našich pracoviskách, konkrétne digitálny a zelený prechod, rôzne formy nerovnosti a vznikajúce krízy. Ďalej skúma, ako by k tomu mohol prispieť cielený výskum a inovácie (R&I) v EÚ a navrhuje nové fórum.

ERA4FutureWork je nová iniciatíva spájajúca tvorcov politík, výskumníkov a zainteresované strany s cieľom nasmerovať zameranie výskumu a inovácií na tieto zmeny politiky práce v prospech občanov.

1. Hnacie sily zmien na európskych pracoviskách

1.1. Digitálny prechod

Inovatívne technológie (napr. umelá inteligencia -AI) pretvárajú milióny pracovných miest v EÚ. Niektoré pracovné miesta v dôsledku týchto zmien zanikajú, vznikajú úplne nové a mnohé sú transformované a využívajú výhody komplementárnosti medzi ľudskými pracovníkmi a novými technológiami. Automatizácia je jedným z faktorov, ktoré spôsobujú zmeny zamestnaneckých štruktúr, ktoré často vedú k vyšším nerovnostiam (polarizácii) vo vedomostiach, zamestnanosti a mzdách.

V niektorých prípadoch vytvárajú príležitosti pre osobný rast, flexibilitu, sociálnu integráciu alebo vyššie príjmy. V iných prípadoch zvyšujú riziká stresujúcich pracovných podmienok, diskriminácie, nedostatku sociálnej ochrany a ťažkú rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom. Na druhej strane musia zamestnávateľia ťažiť z efektívnosti a zvyšovania kvality, ktoré digitálne inovácie prinášajú do priemyslu, služieb a verejného sektora.

1.2. Zelený prechod

Zelený prechod je hnacou silou pozitívnych zmien pre naše spoločnosti a pracoviská najmä prostredníctvom vytvárania produktov a služieb podporujúcich udržateľnosť prostredníctvom ekologizácie výrobných procesov, prostredníctvom zvyšovania kvalifikácie/rekvalifikácie a poskytovania kariérnych príležitostí pre zainteresovaných pracovníkov.

Niektoré regióny EÚ môžu byť zasiahnuté postupným vyradovaním uhlia a dosah, pokiaľ ide o stratu pracovných miest, je dosť vážny. Okrem toho sa nezdá, že by tieto regióny profitovali z pracovných miest vytvorených ekologickými investíciami (slnečná energia, veterná energia).

Očakáva sa, že neznečisťujúce, udržateľné (zelené) pracovné miesta budú do určitej miery pôsobiť proti strate pracovných miest spôsobeným digitalizáciou a postupným vyradovaním uhlia v EÚ. Pracovníci, ktorí sú požiadaní, aby prešli na nové pracovné miesta (v rámci toho istého sektora alebo z „hnedého“ do „zeleného“ sektora), však musia získať nové zručnosti, aby mohli úspešne pracovať na ekologickejších pracovných miestach.

1.3. Vyvíjajúce sa nerovnosti

Prichádzajúce riziká digitalizácie alebo ekologickej transformácie a geografický vplyv krízy COVID-19 bol nerovnomerný, čo prehĺbilo regionálne nerovnosti.

Napriek neustálemu zlepšovaniu účasti žien na trhoch práce EÚ, zdá sa, že následné rozšírenie práce na diaľku negatívne ovplyvnilo zraniteľné skupiny, ktorým chýba prístup alebo zručnosti na používanie digitálnych technológií.

Napokon, demografický vývoj, ako je predlžovanie (zdravého) života v rámci EÚ, únik mozgov alebo príchod migrantov do spoločnosti, má potenciál rozšíriť nedostatok zručností, zvyšovanie príjmových nerovností alebo vyvíjanie tlaku na systémy sociálneho zabezpečenia.

Takéto výzvy si vyžadujú správnu kombináciu hospodárskych, sociálnych a vzdelávacích politík, aby sa zabezpečila integrácia a maximálna zamestnanosť za spravodlivých podmienok (spravodlivé pracovné miesta).

1.4. Viacnásobné krízy

Nedávne politické krízy viac ako kedykoľvek predtým zdôraznili potrebu dosiahnuť odolnosť a udržateľnosť v kľúčových odvetviach a hodnotových reťazcoch, ak si chceme zachovať našu prosperitu aj v budúcnosti. Pretrvávajúci nedostatok pracovníkov alebo zručností v sektoroch špičkových technológií (IKT, zelené) alebo kritických (zdravotníctvo, stavebníctvo) sektoroch vyvoláva v tomto smere obavy. Ak chceme, aby dotknutí alebo budúci pracovníci prešli k lepším, spravodlivejším a udržateľnejším pracovným miestam bez toho, aby im vznikli neúnosné osobné a finančné náklady, sú potrebné nové, spravodlivé a na osvedčených postupoch založené prístupy politiky práce viac ako kedykoľvek predtým.

2. Výskum a inovácie pomáha lepšie pochopiť a reagovať na hnacie sily zmien v budúcnosti práce

Pri navrhovaní nových sociálnych politík si tvorcovia politík musia byť vedomí technologického kontextu a vývoja, identifikovať a zmierniť vznikajúce hrozby.

Výskum a vývoj môže poskytnúť spoľahlivé analytické podklady, ktoré pomôžu dosiahnuť tieto ciele na základe nových údajov, ich interpretácií vedcami a dôsledného testovania rôznych teórií. Berúc do úvahy túto potrebu, Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre Výskum a inovácie sa rozhodli vybudovať vedomostnú základňu tak, že všetky výskumné projekty financované EÚ (Horizont 2020 a Horizont Európa), ktoré majú osobitný význam pre budúcnosť práce, považovali sa za „portfólia projektov“. Takýto prístup má významné výhody z hľadiska efektívnosti, analýzy

výsledkov projektu, spätnej väzby na rôzne politiky a budúceho plánovania výskumu Zamestnanosti.

3. Potreby výskumu o budúcnosti práce sa neustále vyvíjajú

Pridaná hodnota správy výskumného portfólia projektov EÚ sa neobmedzuje len na informovanie subjektov s rozhodovacou právomocou o výsledkoch výskumu alebo na implementáciu výsledkov projektov na pracovisku.

Výmeny s výskumníkmi, zainteresovanými stranami a akademickou obcou nám tiež musia pomôcť odhaliť, analyzovať a pochopiť zmeny. To pomáha osobám s rozhodovacou právomocou investovať do výskumu, ktorý sa zameriava na zlepšenie života pracovníkov, zisťovanie nových a transformačných trendov a riešenie politických cieľov, ktoré ešte neboli dosiahnuté. Bez tejto paralelnej slučky spätnej väzby sa budúce úsilie v oblasti výskumu a inovácií môže vyčerpať alebo, čo je horšie, presmerovať zdroje na problémy, ktoré nie sú pre spoločnosť relevantné.

Na základe prvého skríningu portfólia a spravodajských informácií, ktoré zhromaždili odborníci na mnohých podujatiach (ako sú napríklad Európske dni výskumu a inovácií 2021), prichádzajú do úvahy nasledujúce témy pre činnosť výskumu a inovácií na úrovni EÚ pre budúcnosť práce.

- **Digitálny prechod** - Ako môžu technológie zamerané na človeka zabezpečiť, aby inovácie slúžili potrebám a hodnotám pracovníkov a neurčovali spôsob ich práce; ako zapojiť pracovníkov do navrhovania a aplikácie nových technológií na pracoviskách v počiatočných fázach; ako brať do úvahy a podporovať pohodu a (duševné) zdravie na pracovisku hĺbkovým skúmaním účinkov nových technológií (AI, rozšírená realita, virtuálna realita, metaverza a práca na diaľku) na pracovníkov.
- **Zelený prechod** - Spôsoby, ako spojiť hospodársku s environmentálnou a sociálnou udržateľnosťou; inovácie s cieľom znížiť environmentálnu stopu priemyslu a rastúce nerovnosti medzi pracovníkmi (v znalostiach, hodnote alebo príjmoch); zelené riešenia posilňujúce odolnosť a autonómiu priemyslu v prípade nepriaznivých následkov vonkajších vplyvov.

4. ERA4FutureWork: Priority EÚ v oblasti výskumu a inovácií pre budúcnosť práce

Vzhľadom na tieto potreby koordinácie a konzultácie *GR pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a začlenenie* a *GR pre výskum a inovácie* sa spojili s cieľom podporiť systematickejší dialóg medzi výskumom a inováciami a tvorcami **politiky zamestnanosti** vrátane sociálnych partnerov. Táto spolupráca viedla k prijatiu „ERA4FutureWork“.

ERA4FutureWork poskytne **európsky strategický program výskumu a inovácií pre budúcnosť práce** so zapojením zainteresovaných členských štátov a príslušných zainteresovaných strán. Táto agenda bude dostatočne konkrétna na to, aby ju mohli použiť ako budúci základ spolupráce so zainteresovanými tvorcami politik EÚ v oblasti výskumu a inovácií na miestnej, národnej úrovni a úrovni EÚ.

Styčná kancelária SR pre výskum a vývoj v Bruseli –
Slovak Liaison Office for Research and Development (SLORD)

Styčná kancelária SR pre výskum a vývoj v Bruseli (SLORD) bola zriadená [Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR](#) a [Centrom vedecko-technických informácií SR](#). Svoju činnosť začala 2. januára 2014. Kancelária sa zameriava na **sledovanie európskych politík a nástrojov** na podporu výskumu a vývoja s dôrazom na aktuálny rámcový program EÚ pre výskum a inovácie – **Horizont Európa**.

Horizont Európa

Horizont Európa, nesie názov 9. rámcový program EÚ pre výskum a inovácie. Program Horizont Európa v období rokov 2021 až 2027 plynulo nadväzuje na program Horizont 2020, doposiaľ najväčší a najvýznamnejší program financujúci projekty v oblasti vedy, výskumu a inovácií v Európskej únii v programovom období 2014 – 2020.

Po rokovaniach, ktoré boli uzavreté dňa 11. decembra 2020 politickou dohodou medzi Európskym parlamentom a Radou EÚ, sa rozpočet programu Horizont Európa ustálil na 84,9 mld. EUR v cenách z r. 2018, čo predstavuje **95,5 mld. EUR v súčasných cenách**.

VÝZVA - Sociálne podniky EÚ podporí projekt SocialTech4EU

Sociálne podniky (MSP a startupy so sociálnou misiou) budú môcť využiť **možnosti tréningu** a v budúcnosti aj **škálovať** a **akcelerovať** svoje inovačné úsilie.

Bola uverejnená [výzva](#), prostredníctvom ktorej vybrané sociálne podniky môžu požiadať o **finančnú podporu na školenia až do výšky 3 000 EUR**.

[Prihlášku](#) je možné podávať do: **12. apríla 2023** o 17.00 hod.

Ak budú vybrané, budú sa môcť uchádzať a súťažiť aj o ďalšiu finančnú podporu v rokoch 2023 a 2024 na:

- **Inovácie:** až 20 000 EUR pre každú vybranú organizáciu (maximálne 20 sociálnych podnikov).
- **Akcelerácia:** až 35 000 EUR pre každú vybranú organizáciu (maximálne 10 sociálnych podnikov).

Informačný deň ku tejto výzve sa uskutoční **14.3.2023**.

Viac informácií:

- [Oficiálna stránka](#)
- [Prihláška](#)
- [Informačný deň](#)